

בעזהש"ת
ממעיינו של הגה"ה
רבי נפתלי גרוס שליט"א
בני ברק ת"ז

בצד הגו

מפרד"ס התורה ומשדה החסידות

גליון
פרשת בהר
[משיעור ליל ששי תשע"ד-ע"ז ועוד]

מידת הענוה בעבודת השי"ת

וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר. רש"י: מה ענין שמיטה אלל הר סיני וכו', אללל מה שמיטה נלמרו כללותיה ופרטותיה ולקדוקיה מסיני, אף כל התורה כולה וכו'.

מין החתם סופר זי"ע מבאר (דיבור א' בפרשתנו) קושית רש"י על דרך מוסר, לפי מה שכתב **חובת הלבבות** (שער עבודת האלקים פ"ג) שענין עבודת ה' הוא כניעה ושפלות לפניו ית"ש, והנה אין חילוק אצל עובד ה' אם ניתן כתר מלכות בראשו או אם יתן בראשו אפר מקלה בתעניות, כי הכל בעיניו לשם ה', כניעה ושפלות, והכהן הגדול מאחיו בלבשו בגדי הפאר יהי שפל ונכנע בעיני עצמו, ומלבושי הכבוד ההם יהיה לכבוד ה' אשר הוא עבדו, כפי שאמר ר' גמליאל לא שררה אני נותן לכם אלא עבדות (הוריות י'). והנה בכגון אלו המצות שהם נראים ככבוד ותפארת לעושיהם צריך ליהזר מאוד לבלתי רום לבבו כי אם יהי ענוותן ושפל ברוך, ומשום כן הניח הקב"ה כל ההרים הגבוהים ונתן תורתו על הר סיני הנמוך מכולם להורות למקבלי התורה והמצות מידת הכניעה ושפלות (עי' סוטה ה.).

אמנם מצות שמיטה ויובל שעניני המצוה בעצמה היא הכניעה בעצם להשוות עצמו לעני וגר ולחיה ובהמה ולהורות כי גרים ותושבים אנחנו עלי אדמה ולה' הארץ ומלוואה, וא"כ מה ענינה אצל הר סיני, הלא אין צריכים להלימוד מהר סיני להתנהג בשפלות, ע"ז השיב רש"י שסיבה אחרת יש כאן, להקיש אלי' כל התורה כולה שהכל יהי בכניעה ושפלות.

והנה, מידת הענוה הוא המקור והשורש לכל דבר קדושה' (לשו"ק של הספה"ק נועם אלימלך, עקב דיבור א'), ואכן לכך קבלנו התורה על הר סיני בכדי ללמוד ממנה מידה זו, ובפרט להצדיקים ההולכים לפני אלקים בתורה ועבודה לבל יתגאו בעבודתם, ולהבין זה איך ביד הצדיקים להתנהג בשפלות

א. דרכו של החת"ס היה ללמוד בכל יום לפני השיעור בספר חובת הלבבות. בהקדמה לדרשות מביא שהגה"ק רבי מרדכי בנעט זצ"ל אמר על מורן החת"ס שהוא לעבענדיגע חובת הלבבות.

הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל כותב במכתב (וכרוך למשה) וזל"ק: מפורסם ממורן הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע כשאמרו לפניו שהחת"ס למד לפני כל שיעור - חובת הלבבות, אמר (-הד"ח) 'כי כל שורה מתשובותיו הוא כחובת הלבבות'.

הרוח, אפשר להבין ע"פ דברי ספה"ק "באר מים חיים" (פרשת צו) וזל"ק: והן נודע אשר אמיתת מדת ענוה לא ישיג האדם כי אם על ידי התקרבותו לבוראו שעל כן משה רבינו ע"ה שהיה מקורב להקב"ה יותר מכל ברואי הארץ נאמר בו (במדבר יב, ג) והאיש משה עניו מאוד וגו' והוא מן השכל כי כאשר יבוא האדם אל היכל המלך מיד יגיע אליו היראה והפחד ובושתו ממנו תמיד ולבו נשבר ונדכה מכל אותן שחוץ להיכל המלך. ועל כן אמרו חז"ל (עבודה זרה כ:): ענוה גדולה מכולן (פירוש מכל המעלות שמנה שם פרישות וחסידות טהרה רוח הקודש ענוה גדולה מכולן) שנאמר (ישעיה סא, א) 'יען משח ה' אותי לבשר ענוים' - צדיקים חסידים לא נאמר אלא ענוים - הא למדת שענוה גדולה וכו'. ולכאורה הלא פרישות וחסידות וטהרה וכדומה המה שבירת דברים שהגוף מתאוה להן ומחמתן והוא עבודה גדולה לאין שיעור, מה שאין כן ענוה שאין שום עבודה לכאורה לזה - ומפני מה תהיה היא גדולה מכולן?! ואמנם כי כן הוא כי כאשר שאנו רואין בו מדת ענוה - ודאי שהוא מקורב להקב"ה יותר מכל החסידים שאינם ענוים כמוהו כי בחינת ענוה אינה באה כי אם על ידי התקרבותו להקב"ה בלב ולב ועומד תמיד בחצר המלך על כן גדלה בו הבושה וההכנעה והענוה תמיד, עיי"ש עוד.

*

בזה יובן היטב מעשי הצדיקים שעם גדלותם התנהגו בשפלות הרוח, כפי שסיפר הרה"ק מהר"י מפשעווארסק זי"ע שמתנגד אחד שאל לבעל התניא זי"ע, מי זה המחבר של הספר המונח מתחת לספסל כאן - והיה זה הספה"ק נועם אלימלך? נענה אליו, דבר אחד אוכל להעיד בפניך, שאפילו אם היית מניח את המחבר בעצמו מתחת לספסל ג"כ לא היה אומר כלום...

גם אצל בעל המאמר מין החתם סופר זי"ע ראו כך שעם גדלותו התנהג בשפלות עצומה, ולדוגמא אודות עבודתו בימי הדין, הרי כתב בנו הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד

ב. כי סתם בני אדם הלא אין להם במה להתגאות, כפי שהתרחש פעם שהגיע אחד והתלונן בפני האדמו"ר מראחמסטריווקא זצ"ל על הרהורי גאוה המנקרות בלבו, שאל אותו הרבי: כמה מסכתות בע"פ אתה יודע?! השיב שכלום, שאלו שוב: וכמה סימנים בשו"ע אתה יודע?! ענה שוב שאינו יודע, הביט אליו בתימהון: א"כ במה אתה יכול בכלל להתגאות?...

קראקא בזה"ל (הקדמה לדרשות חת"ס) ובכל שנה מר"ח אלול עד אחר יוה"כ חזר (החת"ס) על כל ששה סדרי משנה בסדר המשניות וחזר על כולי תלמודא בבלי וירושלמי ספרא וספרי ותוספתא בדרך קצרה בעיונו הזך והנמרץ ובדרך זה נהג עצמו כל ימי היותו אתנו.

ולעומת גדולתו ולימודיו בימים האלו מצאו ענוותנותו היתירה, כפי שכתב הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זצ"ל במכתב (בספר זכרון למשה) וזל"ק: סיפר הרב וכו' מו"ה אברהם צבי ווינדער ז"ל שהיה תלמיד מופלג והגיע כבר לפרק נישואין, והנה שמעתי מרבים וכן שלמים שבער"ב יוהכ"פ אחר תפילת מנחה היה נורא מאוד מראהו (-של החת"ס), וממש אש ליהטה סביביו, ופתאום בא המשמש אצל הנ"ל ואמר לו שהרבי קוראו, ויחדד וחשש מי יודע אם לא הלשין אחד עליו, וברתת ובזיע הלך ופתח את הדלת והחת"ס הולך בחדר אנה ואנה וכו' ואמר לו אני רוצה שתסכים למה שאני מבקש ממך, אמר אם אפשר וודאי אשמע לדברי רבי ומורי, אמר יש כאן יתומה, ואין מי שישתדל עבורה להשיאה, ואני רוצה שתשא אותה, ואם כי נבהל עכ"ז אמצ' לבבו לומר, רבי מהיכן ירק זה חי? אמר לו החת"ס אני מבטיחך שלא יהיה לך דאגת פרנסה, אמר אני מרוצה, ומיד הצהלה ושמחה בפני החת"ס, ואמר בשמחה זכות מצוה זו אני נוטל עמי ליום הדין, עכ"ל.

וקשים דברים אלו להבנה בדרך הטבע שאחרי עבודה רבה כזו בימי אלול תשרי ישתדל בעוד מצוה בערב יוכ"פ בכדי ליכנס ליום הדין, אך ע"פ דברי הבאר מים חיים יובן, כי כל שהאדם מתקרב יותר אל השי"ת הרי הוא מתעטף במידת הענוה, ובמקום גדולתו כן יהיה ענוותנותו מחמת הכרתו בגדלות הבורא, וזהו הלשון המשנה 'ומלבשתו ענוה' - שנתלבש בו מלעילא מידה הענוה.

המכיר שהכל מהשי"ת יוכל לקיים מצות שמיטה

כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבבתה הארץ שבת לה' (כה, ב).

הקשה באור החיים הק' על כוונת אומרו 'אשר אני נותן לבני ישראל', מה רצה להשמיענו בזה? בספה"ק "קדושת יו"ט" (פרשת מצורע בד"ה וידבר) מבאר הענין, בהקדם יסוד מצות שמיטה, דכמו שמצינו אצל ירידית המן, שירד בכל יום ליומו בכדי שיהיו עיניהם של ישראל נשואות אל ה' תמיד

ג. כידוע שה'חתם סופר' זי"ע בעצמו התבטא פעם, שהיה לו גילוי אליהו בעת ההוא.

ויבטחו בו בתדירות, כך הענין של שמיטה שלא יעבדו האדמה, וכל שנה השביעית יהיה הארץ ריק בלא חרישה וזריעה כדי שיהיו עיניהם נשואות להקב"ה ויבטחו בו עדי עד. הרי דא"א לקיים מצות שמיטה רק כשהאדם שלם באמונה ובטחון בהשי"ת, ומאמין באמונה שלימה שהוא יתברך עשה ועושה ויעשה לכל המעשים ואין זולתו, אז יוכל לקיים מצות 'ושבתה הארץ שבת לה' - כי אם יאמר האדם 'כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה' לא יוכל לקיים מצות שמיטה כי יחשוב אם לא יזרע ויקצור הרי בדרך הטבע לא יהיה לו מה לאכול.

וזה אומרו: 'כי תבואו אל הארץ' - תדעו נאמנה 'אשר אני נותן לכם' - שאני הנותן לכם את הארץ ואין אתם הבעלים, ואז תוכלו לקיים 'ושבתה הארץ שבת לה'.

כע"ז מבאר בספר "זבחי שלמה" (להגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמאן זצ"ל אב"ד ראחוב) בביאור תחילת הכתוב 'וידבר ה'

ד. הגה"צ הראחובי ע"ר רב זצ"ל היה איש צדיק וקדוש אשר היה חי בדורנו. היה בנו של בעל ה"ליקוטי מהרי"ח זצ"ל. ואחר המלחמה הגיע לעיר לוגאנא (במדינת שווייץ) שם כיהן כרב משך רוב שנותיו ובסוף ימיו עלה לארה"ק.

על ספרו "זבחי שלמה" מובא הסכמה של הגה"צ רבי משה ארי' פריינד זצ"ל גאב"ד ירושלים, שהיה יחד עמו בתקופה הראשונה אחרי המלחמה בעיר סאטמאר, ונעתיק מלשון קדשו בדברי ההסכמה: אחרי שנתבקשתי וכו' לכתוב קצת ממועשיו המעידים על גדולתו אחר שישבנו יחד אחרי החורבן הנורא של יהדות אירופה ה"ד כרבני עיר בק"ק סאטמאר שהוא היה הראב"ד שם, והכרתי אותו לאיש צדיק קדוש וטהור שכל כוונתו בכל דבר היה לשם שמים והיה נחבא אל הכלים, הצנע לכת בכל דרכיו, והיה זהיר מאוד שלא ידעו ממועשיו, למשל, לפעמים כשישב בתענית ונכנס אדם שהיה יכול להרגיש בזה, צוה להביא לאכול ואכל כנגדו כדי שלא יפורסם הדבר שיושב בתענית. גם היה זהיר מאוד בקדושה יתירה וכו' וגם היה מיראי הוראה מאוד ולא היה נושא את פניו לאיש וכו'.

פעם אחרנו בדין תורה עד שעה מאוחרת בלילה והוא היה דר קצת רחוק ממקום הב"ד והיה אז עדיין בלא אשה ל"ע (שזיו"ר נעקד"ה הי"ד) ואני הייתי דר בקרוב וביקשנו אותו שישאר הלילה לישון אצלנו, וסדרנו לו מקום לישכב כראוי, ואני יצאתי החוצה קצת אנה ואנה, וכעבור זמן קצר ראיתי אותו שהוא כבר קם ומלביש עצמו, ובבוקר שאלתי אותו למה לא ישן כלום הלילה?! אמר, שהוא התרגל עצמו לקום בהשכמה, ואפילו הולך לישון מאוחר, כשכבר בא אותו זמן - כבר לא יכול לישון. יכולים לראות מזה קצת, איך שכל מעשיו היו בדקדוק גדול.

וממשיך עוד: וגם זמני התפילות היו אצלו בדיוק וכו' והתפלל בהתלהבות בכל כוחו, ובראש השנה היה מתפלל מוסף לפני התיבה בהתרגשות גדול מאוד, ואחרי התפילה קראתיו לעשות קידוש אצלי, וכשנכנס לבית לא היה יכול לטעום מפני חולשתו עד שנח קצת, וחזרו כוחותיו, מזה נוכל לראות איך שמסר כל כוחותיו בתפילותיו, ובחג הסוכות עשו סוכה גדולה להרבה אנשים וישנו שם, וגם לו היה שם מיטה ולא היו יכולים לישון, מחמת שהוא היה ער כל הלילה ובער מהשתוקקות ואמר שמחר צריכים לקום בהשכמה כדי לקיים מצות ארבעה מינים, כמסופר מעין זה מהקדושת

אל משה בהר סיני, וכבר הקשה רש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני, וכתב ג"כ ביסוד זה שצריך האדם לדעת שהכל הוא מהקב"ה, ואין אדם שומע לי ומפסיד, וכידועים דברי חז"ל שכל ההרים ביקשו שינתן התורה עליהם, והר סיני לא עשה שום פעולה, אמנם למעשה נתן השי"ת את התורה דייקא עליו, והוא לרמז בא, דהתורה ניתנה אצל מי שסומך על הקב"ה לגמרי, ויודע שלא יתעשר ע"י פעולותיו רק ע"י הקב"ה.

ולכן בעת ציווה השי"ת על השמיטה מקדים 'ידבר ה' אל משה בהר סיני' – שבני ישראל יזכרו הלימוד מהר סיני, שלא עשה שום השתדלות והשי"ת קבע שעליו יתנו התורה, אף בני ישראל ידעו שלא עבודתם בשדה יעשיר אותם אלא 'ברכת ה' היא תעשיר' (משלי י, כב), ובמחשבה זה יוכלו בניקל לגשת לקיום מצוות שמיטה.

*

בזה י"ל בע"ה הכוונה 'ושבתה הארץ שבת לה', מפרש רש"י 'כשם שנאמר בשבת בראשית', והכוונה בזה"ה שכמו

לוי ז"ע, וכאלה וכאלה היה כל התנהגותו, ע"כ מדברי הגה"צ רבי משה ארי פריינד זצ"ל.

הספר מעוטף גם בהסכמתו של הרה"ק מהר"י מפשעווארסק ז"ע ומקדים 'הגם כי אין דרכי לכתוב הסכמות' (-שנהג רק לחתום על מכתב ברכה על ספר) ואך הפעם יצאתי מגדרי לכבוד האי גברא רבא אחד המיוחד משרידי דור הישן שזכינו להכירו בשנים האחרונות, הגה"צ המפורסם החסיד המובהק מראחוב זצ"ל שהיה מצויין ומיוחד בתורתו וצדקתו, בתמימותו ובענוותנותו ובשימוש גדולים וצדיקים, וכו' דבריו שיצאו מלב טהור בוודאי יעוררו הלבבות, עיי"ש עוד.

[שמעתי ממקור מוסמך, איך זכה הרה"ק מפשעווארסק זצ"ל להכיר את הגה"צ מראחוב זצ"ל, שפעם בעת שהה הרה"ק רבי איציקל ז"ע למנוחה בעיר דאוואס (בשווייץ), נסע חתנו הרה"ק מהר"י לחסות בצילו, ולא אבה כלל לצאת לטייל באמרו שהגיע להסתופף אצל חמיו ולא לשום סיבה אחרת, וכן כשפתחו פעם הווילון בחדרו שיראה את יופי ההרים, לא רצה להסתכל ואמר 'איך בין געקומען צום שווער, נישט צו די שווייצע לופט'... - והרבנית ע"ה רצתה מאוד שלמען בריאותו יצא קצת לטייל, וביקשה מהרבנית מראחוב, אולי יוכל בעלה הגה"צ זצ"ל (שג"כ שהה אז בעת ההוא) להשפיע על מהר"י שישכים לצאת, ואז פנה אליו הגה"צ מראחוב ואמר שרצה לטייל יחד עמו ושאלו אם רוצה להתלוות אליו, וכמובן שלזה כבר לא סירב - ויצא עמו לטייל, ומאז הכירו]

ה. ביאור הענין ששמיטה נסמך לשבת דייקא, וכן מה שדייקא שמיטה נסמך ולא יובל, מבואר ב"משך חכמה" בהקדם ההבדל בין שבת ליו"ט דשבת 'קביעא וקיימא' דכל יום שביעי הוא שבת ואינו תלוי בישראל, ואילו יו"ט ישראל מקדשו להו וביד ב"ד לקבוע הזמן, וטעם הדבר כי שבת הוא זכר למעשה בראשית שברא ה' את השמים והארץ משא"כ יו"ט הוא זכר ליציאת מצרים והוא תלוי בישראל שיצאו מעבדות לחירות. כן הוא בשמיטה ויובל, דשמיטה הוא כשבת - שהוא מורה על חידוש

השומר שבת ושובת מכל עסקיו מעיד שהשי"ת ברא העולם ואינו מכוחו ועוצם ידו, כן הדבר בשומר שמיטה - שנה השביעית, שזורע כל ששה ובשנה השביעית שובת ובזה מעיד שהארץ של הקב"ה!

*

בענין זה שצריך האדם לדעת בכל דבר שבא מהשי"ת, מסופר על הרה"ק רבי דוד מטאלנא ז"ע שכדרכו בקודש היה אומר 'ווערטלעך', והיה אומר 'ויברך דוד את ה' - באמת כל דיבוריו של דוד הם הילולים לה', אבל 'לעיני כל הקהל ויאמר דוד' אצל ההמון נראים דבריו כסתם דיבורים.

פעם נסע לאסוף מעות עבור דבר מצוה, ובבואו לעיר ניגש אליו זקן אחד ואמר שרוצה לספר לו מימי נעוריו שזכר את זקינו הרה"ק הרבי ר' זושא ז"ע (הרה"ק מטאלנא היה חתן הרה"ק רבי ישראל אברהם טשארני-אוסטראה ז"ע בן הרבי ר' זושא) כשהגיע לעיר לצורך לדבר מצוה, וכל אנשי העיר הביאו לו מעות, עד שאמרו לו שכבר אספו מכל האנשים ואפשר כבר להמשיך בדרך, אמנם הרבי ר' זושא לא הסכים, ואמר שכשבא לעיר הוא יודע מתחילה כמה כסף צריך לאסוף באותו עיר ועדיין לא נשלם הסכום! ואכן אחרי כמה שעות הגיע אחד בעוד סכום בידו והתנצל שהיה טרוד עד אז, ואז הסכים הרבי ר' זושא שכבר נשלם הסכום ונסע לדרכו.

נענה הרה"ק מטאלנא ז"ע: גם אני במדריגה זו, אני ג"כ יודע בדיוק כמה אני צריך לאסוף בעיר! רק חילוק אחד יש בינינו, הרבי ר' זושא ידע זאת לפני שנכנס לעיר, ואילו אני יודע זאת אחרי יצאתי מן העיר...

העולם ששובת בשנה השביעית 'כי לי כל הארץ', ולכן הוא קביעא וקיימא אע"פ שלא הפקיע האדם שדותיו ח"ו הרי הם בגדר 'אפקעתא דמלאכא' ואינו תלוי כלל בישראל המקדשים את השנה, לא כן יובל כיון דאיכא ביה שילוח עבדים הרי הוא כיציאת מצרים, וקדושתה תלויה ביד ישראל כיו"ט שקודש רק אם מקדשים אותה ישראל, ולכן צריכים לומר בתחילת השנה 'מקודשת השנה' ואם לא אמרו, מותרת בהרישה וזריעה.

וזהו מה שכתב רש"י ושבתה הארץ שבת לה' - כמו שנאמר בשבת בראשית - שקדושת שמיטה הוא כמו שבת שהוא קביעא וקיימא ואינו תלוי בקדושת ישראל, משא"כ יובל.

ו. מסופר על הגאון רבי ברוך בער זצ"ל בעל "ברכת שמואל", שעשה את דרכו על אדמת ארה"ב לפני שנים רבות כששמירת שבת היה דבר קשה עד למאוד כידוע, פעם בשבת כשהלך ברחוב ראה בחנותו של יהודי הסגורה במנעול, ניגש לפתחו ונישק את המנעול ואמר: מנעול זה מעיד שיש מנהיג לבירה, ויש בורא לעולם, וצריכים להתבונן בזה ולשמור באופן כזה את השבת קודש.

וביאר אחד התלמידים את עומק דברי קדשו, שאכן הרבי ר' זושא היה במדריגה גדולה של רוח הקודש אשר מי יעמוד בסוד קדושים, אמנם הרה"ק מטאלנא לימד על מדריגה השווה לכל נפש, כי ישנם בין ישראל אנשים שנקבע עליהם שצריכים לסובב בעולם לאסוף מעות^ז, ובכן יוצאים לעשות שליחותם, ועוברים מעיר לעיר, ובכל מקום מבררים מי ומי הם הנגיזים שאפשר לבקש מהם, וכך מסתובבים בעיר משך תקופה. ויהי בעת עומדים לעזוב את העיר ומתחילים לחשב בחשבונם הם מתמלאים בעגמ"נ על שלא אספו כפי שחשבו, ומצטערים על נגיז פלוני שלא קיבל קהל בתקופה זו, ועל אחר שהיה בקוצר רוח ונתן פחות מהרגילו וכדו'. אבל החי באמונה בהשגחה פרטית יודע שהחשבונות אינם נכונים, כי הכל בחשבון מדויק מלמעלה.

וזה מה שאמר הרה"ק מטאלנא, שגם הוא יודע כמה הוצרך לאסוף - אבל 'אחר שנוסע', כי גם זה מדריגה, שאחר שיסע מן המקום ומעותיו בידו יכיר וידע שאכן זה הסכום שהיה צריך מתחילה לאסוף ולא יותר.

ענין היובל למען ידע האדם שיבוא יום ויעזוב כל רכושו בעוה"ז

וספרת לך שבע שבתות שנים (כה, ח).

כתב ב"כלי יקר" מדקאמר 'וספרת לך', ש"מ שיש דמיון ויחוס לשנים אלו עם מספר ימי שני חיי האדם אשר המה על הרוב באים במספר חמשים - כי ימי שנותינו בהם שבעים שנה, ועשרים שנים ראשונים אינן בכלל זה כי עדיין אינו בר

ז. הרה"ק מקאלאשיין ז"ע היה בעל חסד גדול (כדרך זקינו הרה"ק מצאנו ז"ע), פעם נכנס אליו איש גבה קומה וכו' וביקש נדבה ונתן לו סכום הגון, נענה אליו המשמש: וכי לאדם כזה מצוה ליתן, הלא יוכל לצאת לעבוד? השיבו הרה"ק מקאלאשיין: דברך נוגדים לדברי גמרא מפורשת דאמרו (נדה 10): שלפני שיורד האדם לזה העולם נקבע אם יהיה 'צדיק או רשע', 'חכם או טיפש' 'גבור או חלש' 'עני או עשיר' - ולכאן לשיטתך הלא בגבור או חלש כבר נכלל 'עני ועשיר' שאם גבור הוא יוכל לצאת לעבוד ובוודאי לא יהיה עני, ולמה נכפל? אלא על כרחך אם נגזר מן השמים על אדם להיות גבור ועני, הרי הוא יכול להיות גבור חיל ובכל זאת 'באגיסט מען איהם פון אויבן מיט בליי' - ואינו יכול לצאת לעבוד (היינו שעשירותו אינו תלוי אם גבור הוא, אלא הכל בחשבון מדויק מן השמים).

עונשין בב"ד של מעלה, ע"כ כל מעשיו של אותו זמן נחשבים לבלי מה לפי שאדם עיר פרא יולד (איוב יא יב) ועדיין אין אור שכלו שלם להבין במושכלות שלא יטה אשורו מיני דרך הישר. אך משם והלאה הוא מתחיל לספור כדי שידע כמה ישאר לו בשנים אשר בהם נבון תחבולות יקנה וסמא דחיי יהיה לו לבדו ואין לזרים אתו. לכך נאמר וספרת לך וגו'. אם תספור לך לטובתך ולהנאתך כדי להוציא כל ימך בדברים רוחנים אז 'והיו לך ימי שבע שבתות השנים' - ר"ל יהיו לך לבדך ולא לזרים אתך.

אבל אם תכלה בהבל ימך לאסוף ולכנוס אז לא לך יהיה הזרע, כי תעזוב לאחרים חיל וחומה אשר בנית ואשר נטעת, כי על הרוב אין האדם יכול להחזיק בשלו כי אם מספר שנים אלו, אבל בשנת החמשים שהוא בשנת השבעים משנת העשרים כנ"ל, אז הכל שוים בהונו ורכושו ולא יקצור עוד קצירו ואת ענבי נזירו אשר הבדיל והסתיר ביום המעשה, והיה אם ממאן ידיו לנגוע והיתה עיניו צרה בו ואפילו לעצמו לא נתן וק"ו שלא היה מהנה לאחרים, אז אח"כ בשנת החמישים שהוא שנת השבעים שלו 'וקראתם דרור לכל הארץ ההוא', שהוא יוצא חפשי מכל נכסיו ולא נשאר לו מאומה.

ובכדי שיהיה דבר זה לזכרון בין עיני האדם אשר לא תשבענה הון, צוה ה' לקדש את שנת החמשים שלא יזרע ולא יעבוד בו. כי כמו שצוה לקדש השנה השביעית לידע ולהודיע כי לה' הארץ כך צוה לקדש את שנת החמשים להודיע כי יש גבול וקצבה לכל מעשיו - וכי הוא אינו בעל השדה בהחלט אלא הוא כגר בארץ ואין לו כח בה כי אם חמישים שנה לפיכך והארץ לא תמכר לצמיתות. כי לא השליטה האלוקים למכור דבר שאינו שלו וזהו שנתן טעם ואמר 'כי לי הארץ כי גרים ותושבים אתם עמדי', מדסמך אתם עמדי אל תושבים ש"מ שדווקא לעוה"ב אז 'אתם עמדי' - שם אתם תושבים אבל בעוה"ז אתם גרים, והקב"ה נתן לך הארץ בתורת אריסות או בתורת שאלה, ואיך תמכור דבר שאינו שלך.

בעניני הגליון ניתן לפנות להמערכת:

bhagan111@gmail.com

להארות והוכחות: 054-8449360

© כל הזכויות שמורות להמו"ל

